

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

מוכנות הציבור לפעול למען הפחתת פליטות מזהמות

25 פברואר 2021

על התהליך

ביצענו תהליך ההתייעצות דיגיטלי במטרה ליצור חשיבה משותפת עם קהילת הידע של המשרד להגנת הסביבה והמכון הישראלי לדמוקרטיה. תהליך זה מאפשר לרתום את הקהילה לתוצאות המצופות ולהבין טוב יותר כיצד ניתן להגיע אליהן.

כללים ליצירת חכמת הקבוצה (סורווצקי)

- עצמאות מחשבתית

- גיוון

- ביזור

- יכולת אגרגציה של הידע

תהליך עיבוד הידע:

1. משתתפים עונים על שאלה פתוחה.
2. אלגוריתם בינה מלאכותית מזהה קירבה בין רעיונות שונים.
3. המשתתפים מסייעים באימות החיבורים וביצירת התובנות.
4. אנליסט עובר ומוודא את איכות הביצוע.

תהליך ההתייעצות

פנינו ל 2000 בעלי עניין

(דרך כתובות מיילים ורשתות חברתיות)

נכנסו 593 מבקרים לאתר

ענו 179 משתתפים

רקע קצר

מסקרים שונים עולה שהציבור בישראל עדיין לא מספיק מוכן לפעול באופן אקטיבי להפחתת הפליטות המזהמות ולהיערכות לקראת משבר האקלים.

מה לדעתך יגרום לציבור להיות מוכן לפעול באופן אקטיבי למען קידום הפחתת הפליטות של משק הבית שלו? (למשל שינוי התנהגות כמו מיחזור, צמצום נסיעה ברכב פרטי, הפחתת שימוש בכלים חד פעמיים, התקנת פאנל סולארי על גג הבית, תשלום מס על מוצרים מזהמים ו/או שילוב שיקולי אקלים בבחירות לכנסת).

להלן מספר חלופות מוצעות:

1. תמריצים שליליים - הטלת מיסים כמו מס פחמן או אגרות גודש
2. תמריצים חיוביים - כמו מענקים/הטבות מס לתמרוץ התנהגות ירוקה
3. הסברה וחינוך - העלאת המודעות לגודל האיום ולדחיפות
4. הנגשה - קירוב פחי מיחזור לבתים, נגישות של שבילי אופניים, קישוריות בין אוטובוסים, רכבות ושבילי אופניים ועוד.

מה שאלנו?

מה לדעתך יגרום
לציבור להיות מוכן
לפעול באופן אקטיבי
למען קידום הפחתת
הפליטות של משק
הבית שלו?

תובנות מרכזיות

חינוך והסברה. בהסברה ישנה חשיבות ליכולת המחשת המחיר הסביבתי ודרכי פעולה למניעתו. בחינוך חשוב לשלב בתכני הלימוד מהגילאים הצעירים. 58 משתתפים

תמריצים חיוביים. הפחתה בארנונה לתמרוץ הפרדת אשפה, זיכוי נקודות מס על צמצום צריכת חשמל ועוד. 39 משתתפים

הנגשת פתרונות ומידע. פישוט תהליך התקנת פאנלים סולאריים, פתרונות הפרדת אשפה במקור או יצירת פתרונות לנסיעה בתחבורה ציבורית. 41 משתתפים

מקבלי ההחלטות תחילה. נדרשת דוגמא אישית ואחריות הממשלה לתהליכים ליצירת אמון בקרב הציבור. 24 משתתפים.

תמריצים שליליים משמעותיים. כמו הטלת מיסים על מוצרים בעלי פליטות משמעותיות, הטלת קנסות על אי הפרדת פסולת. 20 משתתפים

5 תובנות מעשיות

01

חינוך והסברה. בהסברה ישנה חשיבות ליכולת המחשת המחיר הסביבתי ודרכי פעולה למניעתו. בחינוך חשוב לשלב בתכני הלימוד מהגילאים הצעירים. 58 משתתפים שחוברו לתובנה

מודעות הציבור הנה בהמחשה, על כן נדרש להמחיש. אופן ההמחשה הנו תוך הנגשת תכנים סביבתיים פשוטים לציבור.

אדם שטראוס

הפצת מידע מדויק ומעודכן על ההשפעות השליליות על כל אזרח כיום, בעוד 10 שנים וכד.

אורח 1841

הסברה חייבת להיות מקיפה – בכל חלקי הציבור, בכל הערוצים – של הממשלה, של הרשויות המקומיות, של מוסדות חינוך, של מקומות עבודה.

אלון אלירן

הסברה בדגש על מערכת החינוך, לילדים ונוער יש השפעה רבה על ההתנהלות של משק הבית. כמובן שהנגשה תסייע להקל על התהליך.

תומר פלד

צריך לחבר בין הפליטות של מזהמים לזיהום אויר (ללא קשר להשפעה על שינוי האקלים שבו יש לנו כאמור השפעה מינורית) ולדבר על ההשפעה קשה על בריאות כל אחד ואתנו

אביטל גזית

תודעה, חינוך, הסברה- הרבה אנשים לא מודעים למשמעות של ההתנהלות היומיומית שלהם, היא שקופה להם ואולי אפילו לא יודעים שיש משבר אקלים חוץ מהמושג הזה.

סמדר רברבי

בעד הסברה וחינוך. הצבת יעדים קונקרטיים מעשיים שיבינו מה כל פרט יכול לסייע. להציג מהו אורח חיים מקיים. לאן שואפים שכל פרט יגיע.

טל קיייתי

סיקור חדשות טובות בעניין הנ"ל. דומה מושך דומה. כשיראו שעוד אנשים פועלים כך, שהמדינה שמה את הנושא הסביבתי בקדמת הבמה ובראש סדר העדיפויות.

אורח 3030

יש לשכנע את הציבור שמשבר האקלים כבר כאן, הוא מאיים על עתידנו, ובידינו להתגבר עליו. השכנוע האפקטיבי ביותר הוא חשיפה חוזרת: בתקשורת, בשלטי חוצות, ברשת - בכל מקום.

נעמה

5 תובנות מעשיות

02

תמריצים חיוביים. הפחתה בארנונה לתמרוץ הפרדת אשפה, זיכוי נקודות מס על צמצום צריכת חשמל ועוד.
39 משתתפים שחוברו לתובנה

כשידע שזה כלכלי עבורו להתקין גג סולארי בבית, בבניין, וזה לא מורכב, כי המדינה מסייעת ומקלה על התהליך.
שרה תושיה

צריך תגמול חיובי על הפחתה בפליטות גזי חממה בנסיעה ברכב פרטי, כאשר מחליפים תחבורה פרטית בציבורית
Lia Saidian

שיהיה סבסוד של מוצרים ושירותים ירוקים. שלהפחית פליטות יהיה יותר נוח מאשר לפלוט יותר.
גיא נתן

מתן תמריץ חיובי ברכישת מתקנים הפועלים ללא זיהום, או זיהום קטן
אורח 3223

יש להפחית את הביטוח ואת רישיון הרכב לרכבים בדרוג פליטות נמוך.
אורח 3036

נקודות זיכוי במס/מענק למי שמצליח בשנת המס להפחית ב-30% את צריכת החשמל מממוצע השנים הקודמות
אורח 3011

התקנת "חסכמים" ודודי שמש במשקי בית פרטיים על חשבון תשלומי מים/ חשמל הבאים (בשיטת מובילאיי ואגרת הרישוי)
משתתף 3042

הפחתה בארנונה למשקי בית שמפרידים אשפה למחזור.
אורח 3042

סבסוד של מה שאנחנו צריכים כמו למשל התקנת פאנלים סולאריים על מבנים קיימים, פרויקטים של נטיעות עצים וכו'
אורח 3050

הנגשת פתרונות ומידע. פישוט תהליך התקנת פאנלים סולאריים, פתרונות הפרדת אשפה במקור או יצירת פתרונות לנסיעה בתחבורה ציבורית. **41 משתתפים שחוברו לתובנה**

הפחתת הרגולציות מסובכות הכרוכות בהתקנת פאנלים סולאריים על גגות.

Lia Saidian

שיפור תשתיות תח"צ והרחבת מגוון הפתרונות התחבורתיים לציבור, בדגש על תח"צ נגישה לכל סוגי המוגבלויות והתרבויות.

שרית נשיא

הנגשה של תוכן ובעיקר פתרונות. לדוגמה סיבסוד של התקנת לוחות סולאריים, או שיפור תחבורה ציבורית.

יאיר וולנסקי

עידוד תחבורה ציבורית מקיימת - כדי שתהיה עוד הפחתה בשימוש בכלי רכב פרטיים ובדלקים מזהמים

Rami Rotenberg

לדעתי הציבור ירתם לנושא אם יהיו אפשרויות נוחות לביצוע, כמו תחבורה ציבורית לא צפופה מדי, שמגיע למקומות סמוך לעבודה, בית.

אורח 2996

הציבור יגיב אם יהיו הזדמנויות ותהיה כדאיות. תשתיות תחבורה ציבורית נוחה, תשתיות לטעינת רכבים חשמליים, הטבות לרכבים ירוקים, מערך מחזור יעיל

אנדי בניקה

נגישות רבה יותר לתחבורה ציבורית יעילה ובפרישה רחבה, לא רק בערים המרכזיות.

רותם בר ישראל

הציבור מוכן, אבל צריך לעזור לו ולהנגיש את הכלים בקלות, יחד עם להרחיק את דרכי החיים הבזבזניות

רם עמר

נגישות ונוחות-שיהיה פשוט לעשות את זה: פחים קרובים, מחירון זמין למערכות סולריות ביתיות

אריק גרנית

מקבלי ההחלטות תחילה. נדרשת דוגמא אישית ואחריות הממשלה לתהליכים ליצירת אמון בקרב הציבור.
24 משתתפים שחוברו לתובנה

תכנון פעולה נחושה אשר מלווה בהסברים לגבי מה צריך לעשות ואיך המדינה הולכת להתקדם בעניין ואז להתקדם בצורה נחושה הכוללת שקיפות רבה
אורח 3050

שוויון- שגם נציגיו עושים את זה ולא רק מטיפים: שימוש בתחב"צ, מערכת סולרית על הגג שלהם, פעולה ממשלתית/ רשותית במשרדיהם.
אריק גרנית

שהמדינה תציב חזון שאפתני, הוליסטי ומעורר השראה למעבר הוגן לכלכלה משגשגת ונטולת פחמן עד 2050, תראה רצינות עם יעדי ביניים ותכניות עבודה מעשיות.
אורח 2992

הציבור חייב לראות שדברים קורים, שעוד אנשים עושים, שהסביבה היומיומית שלהם משדרת משהו אחר, וזה כולל דוגמה "אישית" מצד הגורמים הציבוריים.
אלון אלירן

שאנשים יראו שלא מצופה רק מהאזרחים להשתנות אלא גם מהממשלה והמפעלים הגדולים
אורח 3029

הטלת האחריות על הפרט היא טקטיקה של המזהמים הגדולים ולא ראוי שמדינה דמוקרטית תנקוט בה.
אורח 3392

זה בעייתי להפנות ציפיות לאורח חיים מקיים כלפי הציבור, בעוד שהמערכת כולה אינה מעודדת קיימות.
אורח 2991

מכיוון שמהות הבעיה היא בעיית קואורדינציה (קהילתית, חברתית, לאומית וגלובלית), התוויית מסלול ברורה ויעילה מ"למעלה" היא קריטית.
אורי שפר

ההחלטות צריכות להיות מערכתיות וממשלתיות שיאפשרו לאנשים לחיות ירוק יותר.
אורח 2996

תמריצים שליליים משמעותיים. כמו הטלת מיסים על מוצרים בעלי פליטות משמעותיות, הטלת קנסות על אי הפרדת פסולת.
20 משתתפים שחוברו לתובנה

במידה ועולים על סף הפליטות- הגדרת קנס מסוים.
אורח 3040

תמריץ שלילי לעומת זאת קל יותר לביצוע והוא יכול להיות משמעותי יותר, ולכן ישפיע מהר מאד ועל חלק ניכר יותר מהאוכלוסיה.
פרופ' אלכס פורמן

תמריצים שליליים משמעותיים (לא כמו האגרה על שקיות ניילון)
אלון בוטבין

קנסות על אי דיווח על דליפות מים במשקי הבית הפרטיים
אורח 3042

יש דברים שאפשר לפתור בחוק - ואיתם לא צריך לחכות. לדוגמא: איסור שימוש בקמיני עץ יפחית משמעותית את כמות הזיהום, תוך פגיעה קטנה יחסית באיכות החיים
אורח 2036

מבחינת האזרח המצוי\ אני סבור שללא פגיעה משמעותית בכיס של כולנו (בליווי הסברה מתאימה) לא נגיע ליעד הנכסף.
פרופ' מוטי שכטר

חשוב לבחון תמריצים שליליים כגון קנסות, מיסוי ואגרות גודש להן השפעה מיידית על התודעה הציבורית. לטעמי לתמריצים חיוביים כגון הקלות מס יש פחות אפקטיביות
עירית גולן

אני מאמין שתמריצים כלכליים עובדים הכי נכון ומהר, בתנאי שמציבים את התמריצים הנכונים, כמו למשל להוסיף עלויות חיצוניות למוצרים מזהמים במיוחד
אורח 3050

קנס על אי הפרדת פסולת (כמובן שחייבת להיות תשתית מתאימה לאיסוף הפסולת) קנס על זיהום ביתי ואכיפה של כל זה
חן גזית-נאור

מה שאלנו 2:

אם יוטל מס על דלקים מזהמים בישראל, לאילו מטרות לדעתך יש ליעד את הכנסותיו?

מדינות רבות ברחבי העולם נוהגות להטיל מיסים על צריכת דלקים מזהמים (לתחבורה, לחימום ובישול ולחשמל), כדי להפחית זיהום אוויר.

אם יוטל מס על דלקים מזהמים בישראל, לאילו מטרות לדעתך יש ליעד את הכנסותיו?

להלן מספר חלופות מוצעות:

1. החזרת ההכנסות ממס לציבור באמצעות מענק כספי ישיר, שווה לכל משקי הבית.
2. החזרת ההכנסות ממס לציבור באמצעות מענק ישיר, אך רק למשקי בית חלשים
3. החזרת ההכנסות לציבור באמצעות הפחתת מס המע"מ.
4. הפניית הכסף למתן תמריצים שיעודדו את הציבור לעבור לצריכה ירוקה של אנרגיה: להתקנת פאנל סולארי על הגג, שיפוץ לתקן ירוק או החלפת רכב מזהם.
5. הפניית הכסף למתן תמריצים שיעודדו את העסקים לפתח כלכלה ירוקה: למשל שדרוג תעשיות לפחות מזהמות, פיתוח טכנולוגיות חדשניות ופורצות בתחום.
6. הפניית הכסף להשקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה הציבורית.
7. הפניית הכסף להשקעה ממשלתית בשיפור תשתיות האנרגיה.

תובנות מרכזיות

ייעוד כספי המס למען קידום כלכלה ירוקה. עידוד התקנת פאנלים, התייעלות אנרגטית, שדרוג התחברה הציבורית.
11 משתתפים

ייעוד כספי המס לשכבות הנמוכות. שכבות אלו ייפגעו מהעלאת המיסים ולכן יש לשקול להחזיר חלק מכספי המס לטובת הפיתוח של אוכלוסייה זו. 5 משתתפים

01

ייעוד כספי המס למען קידום כלכלה ירוקה. עידוד התקנת פאנלים, התייעלות אנרגטית, שדרוג התחברה הציבורית.
11 משתתפים שחוברו לתובנה

הקמת קרן שיעדיה יהיו לתמרץ מעבר לכלכלה מקיימת וירוקה, כולל הפחתת הצריכה הפרטית, שיפור תשתיות ציבוריות רלוונטיות, העמקת הייצור המבוזר של אנרגיה, מים, ומזון
פרופ' ברודאי דוד

אני בעד לייעד את כספי המס על זיהום דלקים מזהמים לקידום נושאים ירוקים כמו תחבורה ציבורית, אנרגיות מתחדשות (שאינן פוגעות בסביבה), כלכלה מעגלית וכיו"ב כולל הסברה וחינוך.
יעלה שקד

באופן טבעי יש לנתב את מיסי המזהמים לטובת פתרונות מצמצמי טביעה פחמנית כדי לאזן ככל האפשר
ניר הורביץ

הפניית ההכנסות, באופן מחזורי ובמשך שנתיים רצופות בכל פעם, להשקעות ציבוריות המעודדות את המעבר הצודק לכלכלה ירוקה.
אורח3408

ההכנסות העתידיות צריכות להיות מופנות ליעדים שקשורים למקור ההכנסה, כלומר זיהום הסביבה מדלקים מחצביים.
נאור ירושלמי

חשוב שישתמשו מס שיוטל על דלקים מזהמים לפרוייקטים שונים שיעודדו אף יותר את המעבר לאנרגיות מתחדשות ולהפחתת פליטות, ובכך יבטיחו מקומות תעסוקה נוספים ומעבר צודק יותר לכלכלה מקיימת.
מור כץ

ייעוד כספי המס לשכבות הנמוכות. שכבות אלו ייפגעו מהעלאת המיסים ולכן יש לשקול להחזיר חלק מכספי המס לטובת הפיתוח של אוכלוסייה זו.
5 משתתפים שחוברו לתובנת

02

הקמת קרן ציבורית והפניית הכספים אליה במטרה להשקיע בחינוך החברתי הערכי (הבלתי פורמאלי) במתן אפשרות לכוח הדרכה עם הנוער בכדי להעצים את הערכים האוניברסאליים.
אורח3403

לתמיכה בחברות המוחלשות במדינה, בניית תשתיות הולמות בחברה הערבית, פיקוח על העיריות והרשויות המקומיות המזניחות את נושא הסביבה ומשאירות את האזרחים מתוסכלים
Kholoud Abuahmad

הציבור בשכבות הסוציו אקונומיות הנמוכות שייפגע הכי קשה מהעליה במחיר האנרגיה וביוקר המחיה, חלק מכספי המס צריך לחזור לשכבות הנמוכות.
אורח2984